

JAWS®

Manual

Skärmläsare - Punktstöd

Freedom Scientific, Inc.
Januari 2012

PUBLISERAD AV
Freedom Scientific
11800 31st Court North
St. Petersburg, Florida 33716-1805
USA
<http://www.FreedomScientific.com>

Informationen i detta dokument kan ändras utan notering. Ingen del i detta dokument får kopieras eller föras vidare i någon form, elektroniskt eller mekaniskt, av någon anledning, utan skriftligt tillstånd från Freedom Scientific.

Copyright © 2010 Freedom Scientific, alla rättigheter reserverade.

MAGic och JAWS är registrerade varumärken från Freedom Scientific i USA och andra länder. Microsoft, Windows 7, Windows Vista, Windows XP och Windows Server är registrerade varumärken från Microsoft Corporation i USA och/eller i andra länder.

Vad finns i paketet?

Följande saker finns i ditt JAWS-paket. Om du upptäcker skadade eller saknade saker, kontakta din återförsäljare.

- JAWS® för Windows® DVD med RealSpeak™ Solo Direct talsynteser, FSReader, Freedom Scientific's gratis DAISY-läsare och grundläggande träningsmaterial i DAISY-format
- Snabbstartsguide

Innehåll

Välkommen till JAWS	4
Format.....	4
Systemkrav	5
Installera JAWS	6
Aktivera JAWS.....	7
Dongle Licens	7
Köra Startguide.....	8
Installera RealSpeak Solo Direkt Talsynteser	8
FSReader och träningsmaterial.....	8
Installera Utbildningsmaterial vid installation (Engelsk).....	8
Starta och använda FS Reader	9
Starta JAWS för första gången.....	10
Starta JAWS manuellt.....	10
Starta JAWS automatiskt	11
Automatiskt starta JAWS i Windows XP.....	12
Hjälp.....	13
JAWS Hjälpssystem	13
Tangenter som ger hjälp var du än är.....	14
Läsa	15
Fler Läskommandon	16
Arbeta med dialogrutor	16
Komma igång med Internet.....	16
Läsa och flytta genom webbsidor	17
Snabb och enkel navigering.....	17
Visa listor med information.....	18
Fylla i formulär.....	18
Platsmärken.....	19
Skärm-OCR	20
Sökaren	22
Starta Sökaren	23
Sökarens dialogruta	23
Ändra primär sökmodul.....	25
Internet Explorer Kommandon.....	26
Laptop Kommandon	37
Windows Kommandon.....	42
Felbeskrivning.....	45

Välkommen till JAWS

Freedom Scientific har utvecklat en hel uppsättning av skärmläsare och förstöringsprogram, anteckningshjälpmedel, punktdisplayer och andra hjälpmedel för blinda och synskadade datoranvändare. Med våra produkter, kan användare få tillgång till en hel värld av information, utbildning och jobbrelaterade program för att söka på Internet, läsa och skriva e-postmeddelande, arbeta med kalkylark eller få tillgång till informationen i en databas. Vår programvara väljs av blinda och synskadade människor runt om i världen.

Freedom Scientific är bland annat ledande på program utvecklade av blinda för blinda användare. Många av våra utvecklare, personal för teknisk support och säljare använder själv våra produkter. Vi är fast beslutade om att förbli i frontlinjen för tillgänglighetsteknik, för både vår egen utveckling och utvecklingen av individerna med synskador.

JAWS Plus erbjuder en mångsidig skärmläsarfunktion och förstoring för Windows som ger en stor möjlighet till anpassning genom kraftfulla verktygsprogram.

Format

Om ett kommando kräver att du trycker på tangentbordet, skrivs tangenten som en stor bokstav i fetstil. Om kommandot kräver att du trycker flera tangenter, skrivs alla tangenter i kombinationen med ett plus (+) mellan. Till exempel, Tangenten **ALT+F** kräver att du håller nere **ALT** och trycker på **F**. Det kan också förekomma sekvenser av tangenter. **ALT+F, O** betyder att du ska trycka **ALT** och **F** samtidigt, släppa dem, och sedan trycka ett **O**.

Systemkrav

DVD skivan med JAWS innehåller en 32 och en 64 bitars version av JAWS, Installationsprogrammet väljer automatiskt den version som passar installerat operativ. Hämtas JAWS från hemsidan www.freedomscientific.se får man själv välja mellan 32 och 64 bitarsversion.

JAWS finns som Standard eller Pro licens.

JAWS 64-bit Pro kan användas med alla 64-bitars versioner av Windows® 7, Windows Vista® och Windows Server® 2008.

JAWS 32-bitars Pro-licens kan användas med följande 32-bitars system: alla 32-bitarsversioner av Windows 7, Windows Vista, Windows XP Professional, Windows XP Home, Windows XP Media Center Edition, Windows Server 2008 och Windows Server 2003.

JAWS 64-bit Standard kan användas med alla 64-bitars versioner av Windows® 7 Home Premium Windows Vista® Home Premium och Windows Vista Home Basic..

JAWS 32-bit Standard kan användas med 32-bitars versioner av Windows 7 Home Premium, Windows Vista Home Premium, Windows Vista Home Basic och Windows XP Home.

OBS: Även om JAWS stöder operativsystemet Windows XP Media Center Edition, är stödet för Media Center-program begränsat till de områden där Microsoft Active Accessibility® kan visa relevant information.

Processor minimum 1.5 Ghz för Windows 7 och Vista. Minimum 450 Mhz PIII för Windows XP.

RAM minne 2 Gb för Windows 7 (64-bit). Min 1Gb för Windows 7 (32-bit). Min 512 Mb för Windows XP .

JAWS kräver mindre än 200 MB ledigt utrymme på hårddisken för program och inställningsfiler. Ytterligare plats krävs för JAWS utbildningsmaterial, operativsystem, andra program och Windows swap-fil.

Ett bildskärmskort som klarar en skärmupplösning på minst 800x600 med 16 bitars färger (1024x768 upplösning med 32 bitars färger rekommenderas).

Installera JAWS

Installationsguiden installerar JAWS på din dator. Installationsguiden ger dig talstöd under installationen, och om du har en Focus eller PAC Mate™ punktdisplay kan du även läsa skärmen i punktskrift.

Obs: Du måste ha loggat in till Windows på ett konto med administratörsrättigheter.

För att installera JAWS på din dator, gör så här:

1. Sätt in din program DVD. När Freedom Scientifics dialogruta för installationen öppnas, tryck ENTER för att välja knappen JAWS skärmläsare. Tryck ENTER igen för att välja knappen Installera.
2. Du hör ett antal klickande ljud under tiden det talande installationsprogrammet startar. Detta tar ett antal minuter, så ha tålamod. Om du får en uppmaning att starta om din dator, gör det.
3. Efter Installationsguiden startats, får du en fråga om att acceptera licensavtalet för slutanvändare, och sedan att välja mellan en standard eller anpassad installation. Välj "Anpassad" om du vill välja en annan programmap, installera fjärrstyrningsklient eller lägga till en svensk talsyntes eller en punktdisplay.
4. Efter val av typ av installation, följ instruktionerna för att slutföra installationen. Under installationen, får du en fråga om du vill lägga till drivrutiner för ytterligare talsynteser och punktdisplayer. Om du väljer "Ja", följ instruktionerna du får för att välja den enhet du vill använda.
5. Om detta är en ny JAWS-installation, är nästa steg att slutföra aktiveringsprocessen. Annars öppnas JAWS Startguide. Använd den till att ställa in grundläggande JAWS-inställningar.

Aktivera JAWS

"Internet Licens Manager", ILM, låter din aktivera JAWS/MAGic via en Internetanslutning. Aktiveringsprocessen startas automatiskt när du startar JAWS/MAGic.

1. I dialogrutan Aktivering, välj Mata in Licensnummer manuellt.
2. Välj Aktiveraknappen.
3. Välj nu via Internet och tryck nästa.
4. Skriv in den 20 tecken långa aktiveringskoden, tryck nästa.
5. Internet License Manager aktiverar nu JAWS. Denna process kan ta några minuter. När aktiveringen är slutförd, välj Avsluta.

Obs: Om Internet License Manager inte kan aktivera JAWS, kan du behöva ändra inställningarna på din brandvägg. Läs i Aktiveringshjälpen för mer information.

Dongle Licens

En dongle är en hårdvara som du kan ansluta till en dators parallell- eller USB-port (beroende på typ av dongle). JAWS är licensierat till att köra på den datorn så länge donglen är ansluten. Detta är användbart om du frekvent behöver använda JAWS på många olika datorer och inte vill aktivera programmet på var och en av dem.

När JAWS startar, kontrolleras först om en dongle är ansluten till datorn. Om den är ansluten, använder JAWS informationen för den licensen som finns på donglen för att licensiera JAWS. Om ingen dongle är ansluten, söker JAWS efter licensinformation lagrad på datorn. Du kan använda "Visa Dongleinformation" för att få information om licensen på en dongle som är ansluten till din dator. För att starta detta program, öppna Startmenyn och välj Program, JAWS, Verktyg, Visa Dongleinformation.

Köra Startguide

JAWS startguide är ett användbart verktyg som låter dig ställa in vissa inställningar för tal och punkt, användarnivå, uppstart och att installera utbildningsmaterial. Under en ny installation, dyker Startguiden upp efter du avslutat produktaktiveringen. Du kan även alltid starta den senare från JAWS Hjälpmeny genom att trycka ALT+H och välja Startguide.

Installera RealSpeak Solo Direkt Talsynteser

På program-DVD:n finns även talsynteserna RealSpeak Solo Direct. Den innehåller många röster på ett flertal språk. För att installera dessa röster, mata in DVD:n i datorns DVD-spelare. Följ sedan instruktionerna för att välja vilka röster du vill installera och slutför installationen.

Du kan även använda RealSpeak Solo Direkt sida för exempel och nedladdning på <http://www.freedomscientific.com/downloads/RealSpeak-Solo-Direct-Voices/RealSpeak-Solo-Direct-Downloads.asp>. På denna sida kan du lyssna på röstexempel, och om du vill ladda ner och installera rösten direkt från webbsidan.

FSReader och träningsmaterial

JAWS program-DVD innehåller grundläggande träningsmaterial i en digitalt dokumentformat som heter DAISY (Digital Accessible Information System). Du kan lyssna till eller läsa träningsmoduler genom att använda FS Reader (Freedom Scientifics DAISY-spelare) som automatiskt installeras med JAWS. Som standard installeras också minst en DAISY-bok (FSReadeGettingStarted).

Installera Utbildningsmaterial vid installation (Engelsk)

Efter att du installerat JAWS från JAWS produkt-DVD, kommer JAWS startguide att starta och erbjuda dig att installera utbildningsmaterial. För att installera dessa böcker, välj kryssrutan Installera utbildningsmaterial, välj Nästa och följ de följande instruktionerna på skärmen.

Obs: Det finns en hel serie med utbildnings- och handledningsböcker i DAISY-format tillgängliga att ladda ner från Freedom Scientific. Använd funktionen för att söka uppdateringar, som beskrivs i nästa sektion, för att välja och ladda ner ytterligare DAISYböcker, eller besök webbsidan för "Training" på Freedom Scientifics hemsida.

Starta och använd FS Reader

Här beskrivs hur du startar FSReader och öppnar en DAISY-bok.

1. Gör något av följande:

- Från JAWS dialogruta, tryck **ALT+H, T** eller
- välj kortkommandot för FSReader på ditt skrivbord, och tryck sedan **ALT+F, O**. Du kommer till Öppna dialogen.

2. Välj en DAISY-bok i Öppna dialogen och välj knappen Öppna. Den valda boken öppnas i FSReader.

3. Tryck **Ctrl+P** för att börja läsa boken. Tryck **CTRL+P** igen för att pausa uppläsningen av boken. För att snabbhoppa framåt 5 sekunder, tryck **CTRL+PUNKT**. För att snabbspola bakåt 5 sekunder, tryck **CTRL+KOMMA**.

OBS: Så länge FSReader är igång, skiftar **CTRL+P** mellan att spela och att pausa. Om du vill skriva ut när FSReader är aktiv, måste du använda programmets utskriftskommando.

4. När du slutat att läsa en bok, tryck **ALT+A, Ö** för att öppna en annan DAISY bok, eller tryck **ALT+A, A** för att stänga och lämna FSReader.

Starta JAWS för första gången

Efter att du installerat JAWS, kan du ställa in dom att starta manuellt, eller att automatiskt starta när din dator startas.

Starta JAWS manuellt

För att starta JAWS genom att använda dialogen Kör, gör så här:

1. Tryck **WINDOWS-tangenten+R** för att öppna dialogrutan Kör.
2. Skriv "JAWSX" (där X är versionsnumret t.ex. 12) och tryck **ENTER**.
3. Tryck **WINDOWS-tangenten+R** för att öppna dialogrutan Kör.

Obs: Efter att du installerat JAWS, läggs genvägar på ditt skrivbord och din startmeny. Dessa genvägar ger dig alternativa sätt att starta JAWS.

För att starta JAWS från skrivbordet, välj genvägen på skrivbordet och tryck **ENTER**.

För att starta JAWS via Startmenyn, tryck **WINDOWS**-tangenten, välj Program eller Alla program, öppna JAWS programgrupp, och välj JAWS genväg.

Starta JAWS automatiskt

OBS: Denna procedur gäller för Windows Vista eller senare. Om du använder Windows XP, läs *Starta JAWS automatiskt med Windows XP* längre ner på sidan.

När du installerat JAWS, startar JAWS startguide. Sidan Kör JAWS Inställningar I guiden ger dig flera alternativ för att starta JAWS. Använd standardinställningarna på denna sida eftersom dessa innebär att JAWS alltid startas och körs innan och efter att Windows startas. Om dessa inställningar ändras och du senare vill återställa standardvärdet, gör så här för att JAWS ska starta automatiskt:

1. Starta JAWS manuellt som vi beskrivit tidigare, och tryck **INSERT+J** för att komma till JAWS programfönster.
2. Tryck **ALT+H** för att välja Hjälpmenyn, och sedan **G** för att starta JAWS StartGuide.
3. Välj Nästa tills sidan Kör JAWS Inställningar öppnas.

Obs: Om du har administratörsrättigheter finns fyra alternativ i guiden. Om du har ett normalt användarkonto finns bara valet Starta JAWS efter inloggning för denna användare i kombinationsrutan.

4. Gör något av följande:

För ett administratörskonto:

- Tryck **S** för att komma till kryssrutan Starta JAWS före inloggning och se till att det är kryssad. För att kryssa i kryssrutan, tryck **MELLANSLAG**.
- Tryck **TABB** och kontrollera att kryssrutan Starta JAWS efter inloggning för alla användare inte är kryssad.
- Tryck **TABB** och kontrollera att kryssrutan Starta JAWS efter inloggning för denna användare inte är kryssad.
- Tryck **TABB** och kontrollera att kryssrutan Kör JAWS från systemfältet inte är kryssad.

Starta JAWS automatiskt

För ett normalt användarkonto:

- Kontrollera att kombinationsrutan Starta JAWS efter inloggning för denna användare är inställd till Alltid.
5. Välj ENTER för att fortsätta till nästa sida.
  6. På den sista sidan av JAWS Startguide, välj Slutför för att acceptera ändringarna och stänga guiden.
  7. Nästa gång du startar Windows, startar JAWS automatiskt och är ett av de program som blir klara först.

Automatiskt starta JAWS i Windows XP

När du installerat JAWS, startar JAWS startguide och på sidan Kör JAWS Inställningar, är kryssrutan Starta JAWS Automatiskt är kryssad. Använd standardinställningarna för att försäkra dig om att JAWS alltid startas och körs före och efter att Windows XP startas. Om du kryssar ur denna kryssruta och du senare vill återställa standardvärdet, gör så här för att JAWS ska starta automatiskt i Windows XP:

1. Starta JAWS manuellt som vi beskrivit tidigare, och tryck **INSERT+J** för att komma till JAWS programfönster.
2. Tryck **ALT+H** för att välja Hjälpmenyn, och sedan **G** för att starta JAWS StartGuide.
3. Välj Nästa tills sidan Kör JAWS Inställningar öppnas. Fokuset är på kryssrutan Starta JAWS automatiskt.
4. Tryck **MELLANSLAG** om kryssrutan inte är kryssad.
5. Välj **ENTER** för att fortsätta till nästa sida.
6. På den sista sidan av JAWS Startguide, välj Slutför för att acceptera ändringarna och stänga guiden.

Nästa gång du startar Windows XP, startar JAWS automatiskt och är ett av de program som blir klara först.

Hjälp

JAWS Hjälpsystem

Att använda JAWS Hjälpsystem är snabbt och enkelt. För att starta JAWS hjälp, tryck **INSERT+J** för att komma till JAWS fönster, tryck **ALT+H** för att öppna Hjälpmeny och välj JAWS Hjälp.

När du först öppnar JAWS Hjälp, kommer du till innehållsförteckningen i vänster sida av det delade fönstret. Innehållsförteckningen består av ett antal böcker och sidor. Böcker är kategorier som innehåller sidor. Sidor är avsnitt med information. Använd **PIL UPP** och **NER** för att flytta genom innehållsförteckningen. Använd **PIL HÖGER** för att öppna en bok och **PIL VÄNSTER** för att stänga en bok. Tryck **ENTER** på ett valt ämne för att få tillgång till texten för det ämnet, och tryck sedan **F6** för att flytta till ämnesfönstret. Tryck **F6** igen för att återgår till Innehållsförteckningen, eller tryck **ALT+C** för att komma till Innehållsförteckningen från var du än är i hjälpsystemet.

Använd **CTRL+TABB** för att komma till de andra flikarna i hjälpsystemet: Index, Sök och Ordlista.

Du kan trycka **F1** i nästan alla Windows-program för att öppna hjälpen för det programmet. Detta gäller även i JAWS fönster och i JAWS hjälpprogram som Inställningsprogrammet och Tangentbordsprogrammet.

Tangenter som ger hjälp var du än är

JAWS miljökänsliga hjälp ger dig information om hur du använder olika dialogrutors val, knappar och andra kontroller. För att aktivera denna funktion, flytta till den kontroll du vill ha hjälp med och tryck **INSERT+F1**. Detta är ett snabbt sätt att få specifik hjälp för det program du använder.

Hjälp med snabbtangenter ger dig en snabb tillgång till tillgängliga JAWS tangenter som kan vara användbara. Den utgår från det program du använder så den ger dig rätt hjälp utifrån vad du gör för stunden. För att aktivera hjälp med snabbtangenter, tryck **INSERT+H**.

Många vanliga program har en ytterligare hjälpfunktion. Tryck **INSERT+F1** två gånger i snabb följd så öppnas en JAWS-hjälp för det program du just nu använder. Denna innehåller normalt en introduktion till programmet, JAWS kommandon, starttips och användbara tips.

När du lär dig kommandon, är JAWS tangentbordshjälp användbart. Det ger dig information om tangentkombinationer oavsett vilket program du arbetar i. För att aktivera JAWS tangentbordshjälp, tryck **INSERT+1**. JAWS säger då "Aktiverar tangentbordshjälpen". Tryck sedan vilken tangentkombination du vill, för att få beskrivningen av det kommandot. För att få ännu utförligare beskrivning av kommandot håller du ner den första tangenten i kombinationen och trycker den sista två gånger i snabb följd. Om kommandot endast innehåller en tangent, tryck denna två gånger i snabb följd. Till exempel för att få hjälp om kommandot Löpande läsning, tryck **INSERT+PIL NER** två gånger i snabb följd. När tangentbordshjälpen är aktiverad, har tangenttryckningarna ingen direkt funktion. Tryck **INSERT+1** en gång till för att slå av tangentbordshjälpen.

Den sista tangentkombinationen som ger hjälp är **INSERT+W** som ger hjälp med en del ofta använda Windowskommandon.

Läsa

Du kan komma åt många läsfunktioner i JAWS genom att använda det numeriska tangentbordet (NUM) som finns längst till höger på de flesta tangentbord. JAWS använder **INSERT** tangenten nederst till vänster på det numeriska tangentbordet i kombination med de andra tangenterna i denna del för att styra vad JAWS kommer att läsa.

För att starta JAWS läsning av fönstret, tryck kombinationen **INSERT+PIL NER**. Detta är kommandot för löpande läsning. Under tiden löpande läsning pågår, kan du tryck **VÄNSTER** eller **HÖGER PIL** för att hoppa bakåt eller framåt genom texten. Du kan även trycka **PAGE UP** eller **PAGE DOWN** för att öka eller minska talhastigheten. För att stoppa uppläsningen, tryck på **CTRL**.

Här kommer fler kommandon som använder det numeriska tangentbordet:

Tips: JAWS kan automatiskt byta till en mera naturtrogen röst vid läsning med kommandot för löpande läsning. För att välja vilken talsyntes du vill använda, öppna **Inställningsmenyn** och välj **Röster** och sedan **RöstInställning**.

I dialogrutan Röster, tryck **TABB** för att flytta till gruppen Löpande läsning. Välj sedan en talsyntes från kombinationsrutan med Talsynteser, och sedan en röst från kombinationsrutan Röst. När du är klar, välj knappen OK för att spara och stänga dialogrutan.

NUM 5 – Läs tecken

INSERT+NUM 5 – Läs ord

INSERT+NUM 5 dubbeltryck - Bokstavera ord

INSERT+PIL VÄNSTER (NUM 4) – Läs föregående ord

INSERT+PIL HÖGER (NUM 6) – Läs nästa ord

INSERT+PIL UPP (NUM 8) – Läs rad

INSERT+HOME (NUM 7) – Läs till markör

INSERT+PAGE UP (NUM 9) – Läs från markör

INSERT+PAGE DOWN (NUM 3) – Läs nedersta raden i fönstret

INSERT+END (NUM 1) – Läs översta raden i fönstret

Fler Läskommandon

Det finns fler kommandon än de vi nyss listade. Du kan använda **PIL VÄNSTER** och **HÖGER** för att flytta till och läsa föregående eller nästa tecken. **PIL UPP** och **NER** flyttar till och läser föregående och nästa rad. Håll inne **ALT** och tryck **PIL UPP** eller **NER** för att flytta genom ett dokument mening för mening. På samma sätt, håll **CTRL** inne och använd **PIL UPP** och **NER** för att flytta genom dokumentet stycke för stycke.

Arbeta med dialogrutor

Dialogrutor visar information och låter dig påverka Windows program. För att flytta genom olika alternativ i en dialogruta, tryck **TABB** eller **SKIFT+TABB**. Om dialogrutan är indelad i flikar, kan du använda **CTRL+TABB** för att flytta mellan flikarna. Tryck **INSERT+TABB** för att höra beskrivningen för det aktuella alternativet.

Komma igång med Internet

Vi rekommenderar att du använder Microsoft Internet Explorer 7 eller senare med JAWS. JAWS använder tekniska funktioner som endast är tillgängliga i denna webbläsare.

Internet Explorer låter dig visa sidor på Internet och kommunicera med andra människor på många olika sätt. JAWS använder den Virtuella markören på Internetsidor, vilket låter dig läsa som om du var i ett dokument i en ordbehandlare. Den virtuella markören är också tillgänglig i andra program, som HTML-baserade hjälpsystem, PDF-filer och e-post i HTML-format. Många av finesserna vi diskuterar i detta avsnitt är även tillgängliga på andra ställen där den Virtuella markören används. För specifik information om vilka funktioner som är tillgängliga, läs JAWS hjälpavsnitt för det program du använder.

Läsa och flytta genom webbsidor

När du öppnar Internet Explorer kommer du till din startsida. Om du inte har angett en startsida, kan du välja att öppna en webbsida i menyerna Favoriter och Bokmärke, eller tryck **CTRL+O** för att välja Öppna och skriv in adressen till sidan du vill till. När du valt en sida, laddas sidan hem och JAWS berättar hur många frames, länkar, rubriker och formulärfält det finns och börjar sedan läsa texten på sidan. För att flytta genom sidan, använd JAWS vanliga läskommandon.

OBS: Om du börjar läsa innan sidan är helt nerladdad, kommer en del av sidan inte att finnas tillgänglig.

JAWS säger "länk" när de kommer en länk till ett annat dokument eller annan plats på sidan. För att följa en länk, tryck **ENTER** när du är på länken. För att gå tillbaka till föregående sida, tryck **ALT+PIL VÄNSTER** eller **BACKSTEG**. För att flytta framåt en sida efter du har flyttat bakåt, tryck **ALT+PIL HÖGER**.

JAWS berättar när ett HTML-element (som en text eller en bild) har ett "Vid mus över" attribut. Detta attribut gör att något händer när muspekaren flyttas över elementet. När du flyttar till ett element med detta attribut, tryck **CTRL+INSERT+ENTER** för att simulera effekten av att flytta muspekaren över det. JAWS kommer att berätta om någon del av skärmen förändras.

Snabb och enkel navigering

JAWS har kommandon som är enkla att både använda och komma ihåg för att flytta genom webbsidor. Du kan trycka på ett enda tecken på ditt tangentbord för att flytta till ett objekt. Till exempel kan du trycka **T** för tabell, **F** för formulärfält, **V** för besökt (visited) länk, **H** för rubrik (heading) och så vidare. Om du kombinerar med **SKIFT** flyttar du till föregående element av den typen.

Visa listor med information

JAWS kan skapa listor med frames, länkar, rubriker eller formulärfält på en webbsida så att du snabbt kan hitta det du söker. Tryck **INSERT+F9** för att visa en lista med frames på aktuell sida. Tryck **INSERT+F7** för att visa en lista med länkar på den aktuella sidan. Tryck **INSERT+F6** för att visa en lista med rubriker på aktuell sida. Tryck **INSERT+F5** för att visa en lista med formulärfält på den aktuella sidan. Använd piltangenterna för att välja ett objekt i listan och tryck **ENTER** för att flytta till det.

Du kan även hålla inne **CTRL+INSERT** och trycka någon av navigeringstangenterna för att visa en lista med dessa element på aktuell sida. Du kan sedan använda piltangenterna för att välja ett objekt i listan och trycka **ENTER** för att flytta till det. Till exempel, för att få en lista med kryssrutor på aktuell sida, tryck **CTRL+INSERT+X**.

Tips: Tryck **INSERT+F3** så kan du välja att visa valfri lista med information som är tillgängliga för webbsidor.

Fylla i formulär

JAWS låter dig enkelt arbeta med formulär på Internet. När du flyttar in i en formulärkontroll, kan du direkt skriva i skrifvärt eller välja objekt i kombinationsrutor och kryssrutor. Detta kallas Auto formulärläge och är på som standard. Om du vill ha mer kontroll över ett formulär, kan du slå av Auto formulärläge genom att trycka **INSERT+V** och sedan slå av valet Auto formulärläge.

För att manuellt hantera ett formulär, tryck **F** för att flytta till nästa formulärkontroll på sidan. Tryck **ENTER** för att aktivera formulärläget. Tryck **TABB**-tangenten för att flytta mellan formulärfälten när du är i formulärläge. Skriv i skrifvärt, kryssa i kryssrutor och välj objekt i listor och kombinationsrutor. Tryck **NUM PAD PLUS** för att lämna formulärläget.

Om du vill, kan du ställa Auto formulärläge på eller av beroende på vilken webbsida du är på. Använd Personliga inställningar (**INSERT+SKIFT+V**) och ändra denna inställning på eller av för en specifik sida.

Platsmärken

Ett platsmärke är ett bokmärke som du enkelt kan lägga till på webbplatser, HTML-dokument eller formulär för att markera en plats. Detta är användbart när du vill återvända till områden du använder ofta på en webbsida, viktiga delar eller stycken på ett HTML-dokument eller speciella delar såsom ett speciellt fält på ett komplicerat formulär. Platsmärken kan definieras som tillfälliga eller permanenta och kan kopplas till text eller element på den aktuella webbsidan eller dess domän.

Följande är en lista med användbara platsmärkes-kommandon. För mer information, läs mer under ämnet Platsmärke i JAWS hjälppil.

Tryck **CTRL+WINDOWS+K** för att sätta ett tillfälligt Platsmärke.

Tryck **CTRL+SKIFT+K** för att öppna dialogrutan Platsmärkeslistan för att lägga till nya platsmärken, döpa om eller ändra befintliga platsmärken, hoppa till platsmärken eller radera platsmärken.

Tryck **K** för att flytta till nästa Platsmärke.

Tryck **SKIFT+K** för att flytta till föregående Platsmärke.

Tryck på siffreraderna på knapparna **7** till **0** för att höra innehållet i platsmärke **1** till **4**.

Tryck **SKIFT+** siffradsknapparna **7** till **0** för att hoppa till platsmärke **1** till **4**.

Skärm-OCR

Ofta, kommer du att träffa på bilder som innehåller textinformation. Det kan omfatta en PDF fil, installationsprogrammet för ett program, eller menyn för val i en DVD film. Medan dessa bilder innehåller text som är läsbar för en seende person, har JAWS inte möjlighet att läsa texten eftersom den är en del av bilden.

Den nya Skärm-OCR funktionen gör att du får åtkomst till varje bild på skärmen som innefattar text. Med bara några få enkla tangentkombinationer, kommer JAWS tolka bilden inom bara några få sekunder och aktivera JAWS markören så du kan navigera den tolkade texten. Den tolkade texten kommer att få samma placering som den verkliga bilden på skärmen. För att kunna skilja den tolkade texten från övrig text som kan finnas i fönstret, kommer JAWS att använda en annan röst när den träffar på den tolkade texten. När du aktiverar PC markören, eller byter till något annat program eller dialogruta, tas texten bort och du kommer att behöva utföra OCR igen.

För att använda Skärm-OCR, har följande tangentkombinationer i skikt lagts till:

INSERT+MELLANSLAG, O, W. Tolkar aktuellt programfönster som har fokus.

INSERT+MELLANSLAG, O, S. Tolkar hela skärmen.

INSERT+MELLANSLAG, O, C. Tolkar den för närvarande markerade kontrollen, så som en grafisk knapp.

INSERT+MELLANSLAG, O, Q. Avbryter tolkningen när den pågår.

INSERT+MELLANSLAG, O, H. Läser ett kort hjälpmeddelande som beskriver kommandon i OCR skiktet.

OBS: Med tangentbordskombinationer i skikt menas att man t.ex. först trycker **INSERT+MELLANSLAG** sedan trycker **O** och sen **W**

Följande exempel illustrerar bara några användningsområden för den här nya funktionen.

- Du sätter in en DVD film i din dator, vilken visar en meny som låter dig välja olika DVD funktioner. Du trycker **INSERT+MELLANSLAG, O, W** och efter några sekunder, kommer JAWS att uppmärksamma dig på att OCR är slutförd. Vid den här tidpunkten, kommer JAWS markören att aktiveras och du kan navigera runt på skärmen genom att använda **PILTANGENTERNA** och läsa texten i menyn. När du hör det alternativ du vill, tryck **NUMERISKT SNEDSTRECK** för att utföra ett vänster musklick, eller **INSERT+NUMERISK PLUS** för att dra PC till JAWS för att aktivera alternativet.

Notera: Beroende på den typ av skärm som DVD visar och kvaliteten på texten, fungerar kanske inte alltid Praktisk OCR. Vissa DVD skärmar kommer att tolkas bättre än andra.

- Du öppnar en PDF i Adobe Reader som ser ut att vara otillgänglig. Tryck **INSERT+MELLANSLAG, O, W** för att JAWS skall tolka texten som för närvarande syns på skärmen, och som du sedan kan navigera med JAWS markören. Före du utför OCR i Acrobat Reader, tryck **CTRL+1** för att sätta zoom nivå till Aktuell storlek. Medan detta kommer att visa mindre del av bilden på skärmen, kommer detta att resultera i högre noggrannhet vid tolkningen.

Sökaren

Det har gjorts tester som har mätt ögonrörelser på en webbsida. Kameror och infraröda mottagare används för att se vilka delar av webbsidorna som de flesta tittar på när de skannar av dem visuellt. Denna forskning visar hur mycket tid användare lägger på olika delar av en webbsida. De flesta hoppas snabbt över reklam och annat ovidkommande på webbsidor och fokuserar direkt på den information de behöver. Ofta tittar de på bilder istället för på textlänkar. Därför har till exempel en vädersida ofta en prognos som visas i bilder på sol, moln, regnmoln och så vidare. Denna information visas mitt på sidan för att seende användare snabbt ska kunna fokusera på den information de söker. Men hur är det då om du inte kan se sidan? Användare av skärmläsare måste ofta läsa genom text, menylänkar, reklam och mycket mer innan de hittar den information de letar efter. Det är här som Sökaren från Freedom Scientific kommer in!

Sökaren, som kommer med JAWS® skärmläsningsprogram, är ett användbart verktyg för att få snabb tillgång till information och sedan snabbt kunna återgå till det den aktuella arbetsuppgiften. Om du har JAWS 11 eller senare (oavsett om du använder en full version eller en demoversion) och en Internetanslutning, kan du direkt börja använda Sökaren. Den använder en söktjänst för att hitta information och visar den sedan i den virtuella vyn. Några exempel på vad du kan snabbt slå upp med Sökaren:

- Uppslagsord i svenska Wiktionary.
- Uppslagsord i engelska Wiktionary
- Svenska ord i Wikipedia
- Engelska ord i Wikipedia
- Sportresultat från NHL, NBA och NFL
- Väderprognoser för alla större städer i världen
- De senaste nyheterna från BBC, CNN och Reuters (på engelska)
- De senaste tekniknyheterna från CNet (på engelska)

Med hjälp av bara några få tangenttryckningar kan du starta Sökaren från vilket program som helst i din dator. Dessutom kan du enkelt ställa in vilken sökmodul du vill använda som standard för alla program. I detta kapitel kommer vi att utforska några av de grundläggande sökningarna som finns i JAWS. Vi kommer även att beskriva olika sätt att anropa och använda Sökaren.

OBS: Vissa av Sökarens moduler är anpassade endast för nordamerikanska användare, och finns därför inte med i svenska versionen av JAWS. Sökaren är dock utvecklad på ett sådant sätt att andra, inte bara FreedomScientific, kan utveckla sina egna sökmoduler. Läs mer om detta i avsnittet Guide för att utveckla moduler till Sökaren.

Starta Sökaren

Du kan starta Sökaren med vilken du vill av följande metoder:

1. Tryck **INSERT+MELLANSLAG** följt av bokstaven **R**. Detta öppnar dialogrutan för Sökaren. När den är öppen kan du skriva ett ord, fras eller datum för något du vill söka efter och sedan trycka **TABB** för att flytta till en lista med olika sökmoduler som du kan använda att söka med. När du använder denna tryckning, börja med att trycka och släppa **INSERT+MELLANSLAG**, och tryck sedan **R**.
2. Tryck **INSERT+WINDOWS+R** för att starta Sökaren och söka ordet du står på med den primära sökmodulen. Som standard är svenska Wiktionary den primära sökmodulen. Detta betyder att när markören är på ett ord i ett dokument eller på en webbsida, kan du trycka denna tangentkombination för att snabbt söka upp Wiktionarys definition av detta ord.
3. Tryck **INSERT+F2** för att öppna listan med JAWS hjälpprogram, och välj Sökaren i listan.

Sökarens dialogruta

Sökarens dialogruta ändrades i JAWS 11 uppdatering 1 för att bli lättare att använda. Utforska den genom att trycka **TABB**.

1. Tryck först **INSERT+MELLANSLAG** följt av bokstaven **R** för att öppna Sökarens dialogruta om du inte redan har den öppen. Fokuset ligger i skrivfältet där du kan skriva in ett sökord eller fras. Om du tidigare skrivit in något här kommer du att märka att det senaste du sökte på fortfarande är här. Detta är en kombinationsruta, och JAWS behåller de senaste 20 sökningarna du gjort.
2. Tryck **TABB** för att flytta till nästa kontroll. Detta är listan med sökmoduler och den kommer att förändras efterhand så det är inte säkert att du har samma lista som jag har på min dator. Listan är i alfabetisk ordning med ett undantag. Den primära sökmodulen du valt kommer alltid att vara överst i listan. Denna är som standard den svenska Wiktionary.
3. Tryck **HOME** för att komma överst i listan om du vill kontrollera så att Wiktionary är där.
4. Tryck **TABB** för att flytta till nästa kontroll. Detta är en skrivskyddad text som innehåller en beskrivning av vald sökmodul. Läs genom denna med piltangenterna.
5. Tryck **TABB** för att flytta till nästa kontroll. Detta är OK-knappen. En **TABB** till. Avbryt-knappen.

6. Tryck **TABB** för att flytta till nästa kontroll. Här är en kryssruta för att spara sökningar. Om du inte vill att JAWS ska spara vad du söker på, kryssa ur denna kryssruta genom att trycka **MELLANSLAG**.

Om du aldrig skrivit in någon sökning, eller du har tömt sökminnet, kommer de följande två knapparna inte att vara tillgängliga. Efter nästa **TABB** kommer du till knappen Ta bort historikpost som raderar senaste sökningen. Efter ytterligare en **TABB** kommer du till knappen Ta bort alla historikposter. Du aktiverar dessa knappar med mellanslag eller Enter för att utföra det som står på dem. Efter ytterligare en **TABB** kommer du till knappen Inställningar...

7. Du aktiverar denna knapp när du vill ändra den primära sökmodulen. Du kan även använda Inställnings-knappen om du vill att några sökmoduler inte ska visas i listan. Till exempel kan jag vilja ha uppslagsverket Wikipedia som primär sökmodul och ta bort de sökmoduler som jag personligen aldrig använder. Detta beskrivs senare med detaljerat under avsnittet Ändra primär sökmodul.

Tar du en **TABB** till kommer du tillbaka till skrivfältet för sökord eller fras. Skriv in någon text här. Tryck **ENTER** för att slå upp det ord du skrev i din primära sökmodul som troligen är Wiktionary på svenska. Du kommer direkt till resultatet! Tryck **ESC**. så stängs dialogrutan för Sökaren. Nu ska vi öppna den igen för att titta mer på knapparna för att ta bort historik. **INSERT+MELLANSLAG**, och bokstaven **R**. Tryck **SKIFT+TABB** för att flytta baklänges.

Du kommer till Inställnings-knappen. Notera att kortkommandot är **N**, så du kan trycka **ALT+N** för att komma åt den snabbare.

Tryck **SKIFT+TABB** igen. Och igen. Här hittar du knappen Ta bort historikpost.

8. Trycker du **MELLANSLAG** på denna knapp tas aktuellt ord eller fras bort från kombinationsrutan ovanför. Trycker du nu **TABB** går du framåt igen.
9. Nästa knapp är Ta bort alla historikposter. Trycker du **MELLANSLAG** på denna knapp tas alla ord och fraser bort från kombinationsrutan ovanför.

Trycker du **ESC** stänger du Sökarens dialogruta.

Ändra primär sökmodul

För att sätta en annan sökmodul till primär gör du så här:

1. Tryck **INSERT+MELLANSLAG** och sedan **R** för att öppna Sökarens dialogruta.
2. Tryck **ALT+N** för att aktivera knappen Inställningar. Dialogen Inställningar Sökaren öppnas. Den består av följande delar:
  - Fokus hamnar i en lista med de tillgängliga sökmodulerna, vilka alla har en kryssruta framför sig. Kryssa ur kryssrutan vid en sökmodul i listan som du inte vill ska finnas med i listan med sökmoduler i Sökarens vanliga lista. Detta tar inte bort sökmodulen, utan du kan alltid kryssa i den igen senare om du bestämmer dig för att du vill ha tillbaka den sökmodulen i listan. Tryck **TABB** genom dialogen så kommer du till:
  - Det skrivskyddade textfältet med beskrivning av den aktuella sökmodulen. Läs med dina vanliga lästangenter. Sedan kommer knappen Sätt primär. Aktivera den för att sätta den aktuella sökmodulen i listan till primär sökning.
  - Du kommer sedan till knapparna Ok och Avbryt. Sedan är du tillbaka igen i listan med sökmoduler.
3. Nu ska vi prova att ställa om primär sökmodul till Wikipedia (uppslagsverk) istället för Wiktionary (ordbok). Flytta i listan med piltangenterna eller första bokstaven till Wikipedia svenska.
4. För att sätta denna till den primära sökmodulen, tryck **ALT+S** för att aktivera knappen Sätt primär. Du hör att Wikipedia nu är din primära sökmodul. Vill du läsa det igen, tryck **INSERT+PIL UPP** för att läsa om raden.
5. Den förvalda knappen är Ok. Detta kan du ta reda på genom att trycka kommandot **INSERT+E**. Detta betyder att du nu kan trycka **ENTER** för att stänga dialogrutan Inställningar Sökaren. Prova nu att ställa dig på ordet stjärna i denna mening. Tryck sedan **INSERT+WINDOWS+R**. Denna tangentkombination utför som du nu vet en sökning av ordet vid markören i primär sökmodul. Du kan läsa resultatet med piltangenterna. Sedan trycker du **ESC** för att stänga den virtuella vyn. Fortsätt att prova olika sökningar på egen hand!

Följande är en utförlig lista med användbara tangentkommandon. Den första sektionen innehåller JAWS kommandon för Internet Explorer 7 eller senare. Den andra och tredje sektionen listar JAWS kommandon för tangentbordslayouterna desktop och laptop. Det sista avsnittet innehåller några av de mest använda Windowskommandon.

Internet Explorer Kommandon

OBS: JAWS Hjälpsystem innehåller detaljerad information om att använda Internet Explorer. När du är i webbläsaren, håll **INSERT** inne och tryck **F1** två gånger i snabb följd. När JAWS hjälp är öppen, tryck **F6** för att flytta till fönstret med hjälpavsnitt.

Allmänna

Bakåt en sida	ALT+PIL VÄNSTER eller BACKSTEG
Framåt en sida	ALT+PIL HÖGER
Gå till startsidan	ALT+HOME
Läs adressfältet	INSERT+A
Nästa länk	TABB
Föregående länk	SKIFT+TABB
Öppna/Följ länk	ENTER
Lista med frames	INSERT+F9
Lista med länkar	INSERT+F7
Lista med rubriker	INSERT+F6
Rubrik på nivå	1 till 6
Individuella Webbinställningar	SKIFT+INSERT+V
Virtuella HTML-funktioner	INSERT+F3
Aktivera ”Mus över”	CTRL+INSERT+ENTER
Flytta till nästa klickbara element	STRECK

Flytta till föregående klickbara element	SKIFT+STRECK
Välj ett klickbart element	INSERT+CTRL+STRECK
Välj ett VidMusÖver-element	INSERT+WINDOWS +Ö
JAWS Sök nästa och föregående	F3 och SKIFT+F3 (Endast IE)
Lägg till Anpassad etikett	INSERT+CTRL+TABB
Flytta till nästa Landmärke	Ö
Flytta till föregående Landmärke	SKIFT+Ö
Välj ett Landmärke	INSERT+CTRL+Ö
ARIA Dra-och-släpp	WINDOWS+CTRL+´ (apostrof till vänster om backsteg)
ARIA-område textfilter	WINDOWS+CTRL+- (streck till vänster om höger skift)

Flikhantering snabbkommandon

Öppna en ny flik	CTRL+T
Öppna en ny flik från adressfältet	ALT+ENTER (i adressfältet)
Öppna en ny flik från sökfältet	ALT+ENTER (i adressfältet)
Visa en lista med öppna flikar	CTRL+SKIFT+Q
Skifta till snabbflikar (miniatyrer vy)	CTRL+Q
Hoppa till nästa flik	CTRL+TABB
Hoppa till föregående flik	CTRL+SKIFT+TABB
Hoppa till ett speciellt fliknummer	CTRL+n, där n är en siffra från 1 till 8
Hoppa till sista flik	CTRL+9

Stäng aktuell flik	CTRL+W eller CTRL+F4
Stäng alla flikar	ALT+F4
Stäng alla andra flikar	CTRL+ALT+F4
Öppna länkar i en ny flik i bakgrunden	CTRL+ENTER
Öppna länkar i en ny flik i förgrunden	CTRL+SKIFT+ENTER
Öppnar och sätter fokus på trädvy för Feeds	CTRL+J
Prenumerera på Feeds eller WebSlices	ALT+J (Internet Explorer 8 eller senare för WebSlices)

NAVIGERINGSTANGENTER

Tips: Om du håller **SKIFT** inne innan du trycker någon av följande Navigeringstangenter, kan du hoppa till föregående förekomst av det elementet. Till exempel, tryck **A** för att flytta till nästa ankare, tryck **SKIFT+A** för att hoppa till föregående ankare. Om du håller **CTRL+INSERT** inne när du trycker på tangenter med en asterisk (*), visar JAWS en lista med dessa element på sidan.

Nästa Ankare	A*
Nästa Knapp (Button)	B*
Nästa Kombinationsruta (Combo Box)	C*
Nästa annorlunda element (Different)	D
Nästa Skrivfält (Edit box)	E*
Nästa Formulärkontroll	F
Nästa Grafik	G*

Nästa Rubrik (Heading)	H
Nästa objekt i en lista (Item)	I
Hoppa till rad (Jump)	J*
Nästa Platsmärke	K*
Nästa Lista	L*
Nästa Frame	M
Hoppa över länkar	N
Nästa Objekt-etikett	O
Nästa Stycke (Paragraph)	P*
Nästa Citat (Quote)	Q*
Nästa Radioknapp	R*
Nästa Element av Samma sort	S
Nästa Tabell	T*
Nästa Obesökta Länk (Unvisited)	U
Nästa besökta länk (Visited)	V
Nästa Kryssruta	X*
Nästa Avsnitt	Z*
Nästa Element	SKIFT+PUNKT
Föregående Element	SKIFT+KOMMA
Formulär	
Aktivera Formulärläge	ENTER
Lämna Formulärläge	NUM PLUS
Lista Formulärfält	INSERT+F5
Första Formulärfält	INSERT+CTRL+HOME
Nästa Formulärfält	F

Föregående Formulärfält	SKIFT+F
Sista Formulärfält	INSERT+CTRL+END
Nästa Knapp (Button)	B
Föregående Knapp	SKIFT+B
Lista Knappar	CTRL+INSERT+B
Nästa Kombinationsruta (Combo Box)	C
Föregående Kombinationsruta	SKIFT+C
Lista Kombinationsrutor	CTRL+INSERT+C
Nästa Skrivfält (Edit box)	E
Föregående Skrivfält	SKIFT+E
Lista Skrivfält	CTRL+INSERT+E
Nästa Radioknapp	R
Föregående Radioknapp	SKIFT+R
Lista Radioknappar	CTRL+INSERT+R
Nästa Kryssruta	X
Föregående Kryssruta	SKIFT+X
Lista Kryssrutor	CTRL+INSERT+X
Tabeller	
Nästa Tabell	T
Föregående Tabell	SKIFT+T
Välj Tabell	F8
Nästa rad	WINDOWS+ALT+PIL NER
Föregående rad	WINDOWS+ALT+PIL UPP

Läs rad	WINDOWS+KOMMA eller WINDOWS+NUM 5
Nästa Kolumn	WINDOWS+ALT+PIL HÖGER
Föregående Kolumn	WINDOWS+ALT+PIL VÄNSTER
Läs kolumn	WINDOWS+PUNKT
Nästa cell i raden	ALT+CTRL+PIL HÖGER
Föregående cell i raden	ALT+CTRL+PIL VÄNSTER
Cell under i kolumnen	ALT+CTRL+PIL NER
Cell över i kolumnen	ALT+CTRL+PIL UPP
Flytta till tabellcell	CTRL+WINDOWS+J
Återgå till föregående cell	CTRL+WINDOWS+SKIFT+J
Platsmärken	
Infoga tillfälligt platsmärke	CTRL+WINDOWS+K
Lägg till, ta bort, ändra eller byt namn på permanenta platsmärken	CTRL+SKIFT+K
Flytta till nästa eller föregående Platsmärke	K eller SKIFT+K
Läs text vid platsmärke 1 till 4	7 till 0 på siffraden
Flytta till Platsmärke 1 till 4	SKIFT+ 7 till 0 på siffraden
Nästa Frame	M
Föregående Frame	SKIFT+M
Lista med frames	INSERT+F9
Nästa Element av Samma sort	S
Föregående Element av Samma sort	SKIFT+S

Nästa annorlunda element (Different)	D
Föregående annorlunda Element	SKIFT+D
Nästa Element	SKIFT+PUNKT
Föregående Element	SKIFT+KOMMA
Markera hela Elementet	F8
Visa hela Elementet	SKIFT+INSERT+F1
Visa detaljerad information om Elementet	CTRL+SKIFT+INSERT+F1
Aktivera "Mus över"	INSERT+CTRL+ENTER
För att läsa text	
Läs Tecken	NUM 5
Läs Tecken Fonetiskt	NUM 5 två gånger i snabb följd
Säg Föregående Tecken	PIL VÄNSTER
Läs Nästa Tecken	PIL HÖGER
Läs Ord	INSERT+NUM 5
Bokstavera Ord	INSERT+NUM 5 två gånger i snabb följd
Läs Föregående Ord	INSERT+PIL VÄNSTER
Läs Nästa Ord	INSERT+PIL HÖGER
Läs Rad	INSERT+PIL UPP (NUM 8)
Bokstavera Rad	INSERT+PIL UPP två gånger i snabb följd
Läs Föregående Rad	PIL UPP
Läs Nästa Rad	PIL NER
Läs Mening	ALT+NUM 5

Läs Föregående Mening	ALT+PIL UPP (NUM 8)
Läs Nästa Mening	ALT+PIL NER (NUM 2)
Läs Stycke	CTRL+NUM 5
Läs Föregående Stycke	CTRL+PIL UPP
Läs Nästa Stycke	CTRL+PIL NER
Läs till Markör	INSERT+HOME
Läs från Markör	INSERT+PAGE UP
Läs löpande	INSERT+PIL NER (NUM 2)
Backa under Löpande Läsning	PIL VÄNSTER
Framåt under Löpande Läsning	PIL HÖGER
Säg Färg	INSERT+5 på siffraden
Öka talhastighet under löpande läsning	PAGE UP
Minska talhastighet under löpande läsning	PAGE DOWN
Öka talhastigheten när löpande läsning inte är igång	ALT+CTRL+PAGE UP (NUM 9)
Minska talhastigheten när löpande läsning inte är igång	ALT+CTRL+PAGE DOWN (NUM 3)
Uppdatera skärmen	INSERT+ESC
Starta Skumläsning	CTRL+INSERT+PIL NER (NUM 2)
Ändra Inställning för Skumläsning	CTRL+SKIFT+INSERT+PIL NER (NUM 2)
Visa Skumläsning Sammanfattning	INSERT+WINDOWS+PIL NER (NUM 2)
Slå tal på och av	INSERT+MELLANSLAG följt av S

Informativa

Avbryt Läsning	CTRL
Säg Typsnitt (Font)	INSERT+F
Läs Fönstertitel	INSERT+T
Läs Fönstrets Namn och Text	INSERT+TABB
JAWS Sök (Find)	CTRL+INSERT+F
JAWS Sök Nästa	INSERT+F3
JAWS Sök Föregående	INSERT+SKIFT+F3
Läs översta raden i fönstret	INSERT+END
Läs Nedersta Raden i Fönstret	INSERT+PAGE DOWN
Läs Markerad Text	INSERT+SKIFT+PIL NER (NUM 2)
Programmets Version	CTRL+INSERT+V

För markörer och mus

PC Markör	NUM PLUS
JAWS Markör	NUM MINUS
Dra PC Markör till JAWS Markör	INSERT+NUM PLUS
Dra JAWS Markör till PC Markör	INSERT+NUM MINUS
Vänster Musclick	NUM /
Höger Musknapp	NUM *
Dra och Släpp	CTRL+INSERT+NUM /
Begränsa JAWS Markör (Restrict)	INSERT+R

I Dialogrutor

Läs Förvald knapp i Dialogrutan	INSERT+E
Läs Fönstret från Början till Slut	INSERT+B
Läs Ord i Sammanhang (Context)	INSERT+C

Läs Aktuell Kontrolls Snabbtangent	SKIFT+NUM 5
Öppna Kombinationsruta	ALT+PIL NER (NUM 2)
Stäng Kombinationsruta	ALT+PIL UPP (NUM 8)
Notera Förloppsindikator Status	INSERT+TABB
För Hjäl	
Aktuell Hjäl	INSERT+F1
Tangentbordshjäl	INSERT+1
JAWS Hjäl för Programmet	Dubbeltryckning INSERT+F1
Hjäl med Snabbtangenter	INSERT+H
Hjäl med Windowstangenter	INSERT+W
JAWS Fönster	INSERT+J
Uppdatera skärm	INSERT+ESC
Ändra JAWS inställningar	INSERT+V
Kör JAWS Hjälpprogram	INSERT+F2
Avsluta JAWS	INSERT+F4
Fönsterlista	INSERT+F10
Välj en Ikon i Systemfältet	INSERT+F11
Säg Systemtiden	INSERT+F12
Namnge Grafik	INSERT+G
Automatisk Grafik Namngivning	CTRL+INSERT+G
Släpp Igenom Nästa	INSERT+3 på siffraden
Virtuellt Fönster (Window)	ALT+INSERT+W
Välj Schema	ALT+INSERT+S
Välj Talsyntes	CTRL+INSERT+S

Läs Kolumn 1 till 10 i en Listvy **CTRL+INSERT+n**, där n är ett värde från 1, 2, 3 till 0

Kopiera Markerad Text till FS Klippbok (Copy) **WINDOWS+C**

För Frames

Sätt övre vänster hörn **CTRL+SKIFT+Å**

Sätt nedre höger hörn **CTRL+SKIFT+”** (höger om Å)

Skapa Frame efter fönstret **Dubbeltryckning CTRL+SKIFT+Å**

För JAWS Tandem

Avsluta JAWS Tandemsession **INSERT+ALT+T**

Skifta mellan måldator och kontrollator (endast från kontrollatorn) **INSERT+ALT+TAB**

Skifta Bild På eller Av på kontrollatorn (endast på kontrollatorn) **INSERT+CTRL+SKIFT+V**

Starta Sökaren **INSERT+MELLANSLAG** följt av R

Starta Sökaren med dess primära uppslagskälla **INSERT+WINDOWS+R**

För Sökaren

Starta Sökaren **INSERT+MELLANSLAG** följt av R

Starta Sökaren med dess primära uppslagskälla **INSERT+WINDOWS+R**

För SkärmOCR

Tolka aktuellt programfönster **INSERT+MELLANSLAG**, följt av O och sedan W

Tolka hela skärmen **INSERT+MELLANSLAG**, följt av O och sedan S

Tolka aktuell markerad kontroll

INSERT+MELLANSLAG, följt av **O**
och sedan **C**

Avbryt pågående tolkning

INSERT+MELLANSLAG, följt av **O**
och sedan **Q**

**Ge hjälpmeddelande för OCR-
kommandon**

INSERT+MELLANSLAG, följt av **O**
och sedan **H**

Laptop Kommandon

För att läsa text

Läs Tecken

CAPS LOCK+KOMMA

Läs Tecken Fonetiskt

**Dubbeltryckning CAPS
LOCK+KOMMA**

Säg Föregående Tecken

CAPS LOCK+M

Läs Nästa Tecken

CAPS LOCK+PUNKT

Läs Ord

CAPS LOCK+K

Bokstavera Ord

Dubbeltryckning CAPS LOCK+K

Läs Föregående Ord

CAPS LOCK+J

Läs Nästa Ord

CAPS LOCK+L

Läs Rad

CAPS LOCK+I

Bokstavera Rad

Dubbeltryckning CAPS LOCK+I

Läs Föregående Rad

CAPS LOCK+U

Läs Nästa Rad

CAPS LOCK+O

Läs Mening

CAPS LOCK+H

Läs Föregående Mening

CAPS LOCK+Y

Läs Nästa Mening

CAPS LOCK+N

Läs Stycke	CAPS LOCK+CTRL+I
Läs Föregående Stycke	CAPS LOCK+CTRL+U
Läs Nästa Stycke	CAPS LOCK+CTRL+O
Läs till Markör	CAPS LOCK+SKIFT+J
Läs från Markör	CAPS LOCK+SKIFT+L
Läs löpande	CAPS LOCK+A
Backa under Löpande Läsning	PIL VÄNSTER
Framåt under Löpande Läsning	PIL HÖGER
Säg Färg	CAPS LOCK+5
Öka talhastighet under löpande läsning	PAGE UP
Minska talhastighet under löpande läsning	PAGE DOWN
Öka talhastigheten när löpande läsning inte är igång	ALT+CTRL+PAGE UP (NUM 9)
Minska talhastigheten när löpande läsning inte är igång	ALT+CTRL+PAGE DOWN (NUM 3)
Uppdatera skärmen	CAPS LOCK+ESC
Starta Skumläsning	CAPS LOCK+CTRL+PIL NER
Ändra Inställning för Skumläsning	CAPS LOCK+CTRL+SKIFT+PIL NER
Visa Skumläsning Sammanfattning	CAPS LOCK+WINDOWS+PIL NER
Slå tal på och av	INSERT+MELLANSLAG följt av S
Informativa	
Avbryt Läsning	CTRL
Säg Typsnitt (Font)	CAPS LOCK+F

Läs Fönstertitel	CAPS LOCK+T
Läs Fönstrets Namn och Text	CAPS LOCK+TABB
JAWS Sök (Find)	CAPS LOCK+ CTRL+F
JAWS Sök Nästa	CAPS LOCK+F3
JAWS Sök Föregående	CAPS LOCK+SKIFT+F3
Läs översta raden i fönstret	CAPS LOCK+SKIFT+Y
Läs Nedersta Raden i Fönstret	CAPS LOCK+SKIFT+N
Läs Markerad Text	CAPS LOCK+SKIFT+A
Programmets Version	CAPS LOCK+CTRL+V

För markörer och mus

PC Markör	CAPS LOCK+Ö
JAWS Markör	CAPS LOCK+P
Dra PC Markör till JAWS Markör	CAPS LOCK+Ä
Dra JAWS Markör till PC Markör	CAPS LOCK+Å
Vänster Musclick	CAPS LOCK+8
Höger Musknapp	CAPS LOCK+9
Vänster Musknapp Lås	CTRL+WINDOWS+8
Höger Musknapp Lås	CTRL+WINDOWS+9
Dra och Släpp	CAPS LOCK+CTRL+8

I Dialogrutor

Läs Förvald knapp i Dialogrutan	CAPS LOCK+E
Läs Fönster i Tabbordning	CAPS LOCK+B
Läs Ord i Sammanhang (Context)	CAPS LOCK+C
Läs Aktuell Kontrolls Snabbtangent	CAPS LOCK+SKIFT+KOMMA

Öppna Kombinationsruta	ALT+PIL NER (NUM 2)
Stäng Kombinationsruta	ALT+PIL UPP (NUM 8)
Notera Förloppsindikators Status	CAPS LOCK+TABB
För Hjälp	
Aktuell Hjälp	CAPS LOCK+F1
Tangentbordshjälp	CAPS LOCK+1
JAWS Hjälp för Programmet	Dubbeltryckning CAPS LOCK+F1
Hjälp med Snabbtangenter	INSERT+H
Hjälp med Windowstangenter	CAPS LOCK+W

Diverse

JAWS Fönster	INSERT+J
Uppdatera skärm	CAPS LOCK+ESC
Ändra JAWS inställningar	CAPS LOCK+V
Kör JAWS Hjälpprogram	CAPS LOCK+F2
Avsluta JAWS	CAPS LOCK+F4
Fönsterlista	CAPS LOCK+F10
Välj en Ikon i Systemfältet	CAPS LOCK+F11
Säg Systemtiden	CAPS LOCK+F12
Namnge Grafik	CAPS LOCK+G
Automatisk Grafik Namngivning	CAPS LOCK+CTRL+G
Släpp Igenom Nästa	CAPS LOCK+3
Läs Kolumn 1 till 10 i en Listvy	CTRL+INSERT+n, där n är ett värde från 1, 2, 3 till 0
Kopiera Markerad Text till FS Klippbok (Copy)	WINDOWS+C

För Frames

Sätt övre vänster hörn	CTRL+SKIFT+Å
Sätt nedre höger hörn	CTRL+SKIFT+” (höger om Å)
Skapa Frame efter fönstret	CTRL+SKIFT+Å dubbeltryckning

För JAWS Tandem

Avsluta JAWS Tandemsession	INSERT+ALT+T
Skifta mellan måldator och kontrollator (endast från kontrollatorn)	INSERT+ALT+TAB
Skifta Bild På eller Av på kontrollatorn (endast på kontrollatorn)	INSERT+CTRL+SKIFT+V

För Sökaren

Starta Sökaren	CAPS LOCK+MELLANSLAG följt av R
Starta Sökaren med dess primära uppslagskälla	CAPS LOCK+WINDOWS+R

För SkärmOCR

Tolka aktuellt programfönster	CAPS LOCK+MELLANSLAG, följt av O och sedan W
Tolka hela skärmen	CAPS LOCK+MELLANSLAG, följt av O och sedan S
Tolka aktuell markerad kontroll	CAPS LOCK+MELLANSLAG, följt av O och sedan C
Avbryt pågående tolkning	CAPS LOCK+MELLANSLAG, följt av O och sedan Q
Ge hjälpmeddelande för OCR-kommandot	CAPS LOCK+MELLANSLAG, följt av O och sedan H

Windows Kommandon

Allmänna

Hjälp	F1
Öppna Startmenyn	WINDOWS eller CTRL+ESC
Starta Utforskaren	WINDOWS+E
Öppna Dialogen Kör	WINDOWS+R
Sök Fil eller Mapp från Skrivbordet	F3
Minimera Alla Program	WINDOWS+M
Skifta mellan öppna program	ALT+TABB
Stäng aktuellt program	ALT+F4

För Windows och Meny

Öppna menyn för programkontroll	ALT+MELLANSLAG
Flytta till aktuellt programs menyrad	ALT
Välj ett menyalternativ	ENTER
Flytta mellan menyer	ALT, PILTANGENTER
Avbryt eller stäng en meny	ESC
Avbryt eller stäng en meny	ALT
Öppna menyn för fönsterkontroll	ALT+STRECK (-)
Stäng ett underfönster	CTRL+F4
Öppna Snabbmenyn	SNABBMENY eller SKIFT+F10

I Dialogrutor

Flytta mellan dialogens kontroller	TABB
------------------------------------	------

Flytta bakåt mellan dialogens kontroller	SKIFT+TABB
Flytta till annan flik	CTRL+TABB
Flytta andra hållet mellan flikar	CTRL+SKIFT+TABB
Markera eller avmarkera i lista	MELLANSLAG eller CTRL+MELLANSLAG
Kryssa i och ur kryssruta	MELLANSLAG

För att läsa text

Flytta ett tecken vänster	PIL VÄNSTER
Flytta ett tecken höger	PIL HÖGER
Flytta ett ord vänster	CTRL+PIL VÄNSTER
Flytta ett ord höger	CTRL+PIL HÖGER
Flytta till början av raden	HOME
Flytta till slutet av raden	END
Flytta ett stycke upp	CTRL+PIL UPP
Flytta ett stycke ner	CTRL+PIL NER
Rulla upp en skärm	PAGE UP
Rulla ner en skärm	PAGE DOWN
Flytta till början	CTRL+HOME
Flytta till slutet	CTRL+END

För redigering av text

Kopiera	CTRL+C
Klipp ut	CTRL+X
Klistra in	CTRL+V
Läs innehållet i klippbordet (Desktop eller Laptop Layout)	WINDOWS+INSERT+X eller WINDOWS+CAPS LOCK+X

Ångra	CTRL+Z
Radera aktuellt tecken	DELETE
Ta bort föregående tecken	BACKSTEG
Markera ett tecken vänster	SKIFT+PIL VÄNSTER
Markera ett tecken höger	SKIFT+PIL HÖGER
Markera ett ord vänster	CTRL+SKIFT+PIL VÄNSTER
Markera ett ord höger	CTRL+SKIFT+PIL HÖGER
Markera till början av raden	SKIFT+HOME
Markera till slutet av raden	SKIFT+END
Markera till början	CTRL+SKIFT+HOME
Markera till slutet	CTRL+SKIFT+END
Markera allt	CTRL+A

För Windows Utforskaren

Ta bort filer	DELETE
Byt namn på fil eller mapp	F2
Öppna Egenskaper för vald fil eller mapp	ALT+ENTER
Uppdatera fönstret	F5
Byt mellan delfönster	TABB och SKIFT+TABB
Upp en nivå	BACKSTEG

Felbeskrivning

Problemlösning vid Avinstallering och Installering

- Installera och avinstallera med ett användarkonto som har administratörsrättighet.
- Om något går fel under installationen eller om du avbryter installationsprogrammet, starta om datorn innan du försöker köra installationsprogrammet igen.
- Om du avinstallerar en föregående JAWS build, skall du först starta om datorn innan du kör installationsprogrammet igen, om det har förflutit mer än 40 minuter sedan den senaste omstarten av systemet, eller tiden för runtime har löpt ut.
- Om du efter installationen märker att din brandvägg spärrar JAWS från att köras, kan du behöva starta om och hålla ner JAWStangenten medan du startar JAWS

För att tvinga JAWS att köras i 40 minutersläge. Lägg sedan till jfw.exe i din brandväggs lista med undantagna program.

Om du har problem som ingen annan kan upprepa, avinstallera först den senaste versionen, rensa sedan din Tempkatalog, och installera sedan den aktuella versionen.

Gå till c:\Documents and Settings\Användarnamn\LocalSettings\temp. Användarnamn är namnet på ditt användarkonto eller namnet som du loggar in med.

För mer tips, gå till www.freedomscientific.se under länk FAQ